

Ob jubileju profesorja Jožeta Sifrerja

Liiterami zgodovinar in kritik, pedagog in bibliotekar **Jože Šifrer** je v letu 1992 dopolnil 70 let svojega plodnega in razgibanega življenja. Po osnovni šoli v Žabnici, kjer se je tudi rodil, je že pred 2. svet. vojno obiskoval gimnazijo v Kranju, jo s hitrimi tečaji 1945 končal in se vpisal na slavistiko ljubljanske Filozofske fakultete. Po diplomi (1949) se je zanj začela pisana pot službovanja: največ na srednjih šolah, nekoliko manj pa v knjižnicah. Prva postaja je bila Tehnična srednja šola v Ljubljani; potem so ga premestili na jeseniško gimnazijo, na kateri je z uspehom poučeval, si pridobil sloves zglednega pedagoga slavista, nato pa približno dvanajst let prav tam ravnateljaval (do 1970) in prispeval pomemben delež k fiziognomiji šole, ki se je pod njegovim vodstvom razvila v ugledno srednejšolsko ustanovo. Bolj ali manj zaželeno spremembo mu je prineslo ravnateljsko mesto na šentviški gimnaziji, leta 1973 pa se je poslovil od prosvetne službe in se preusmeril v knjižničarstvo: od leta 1973 do 1976 je vodil Osrednjo knjižnico v Kranju in do upokojitve 1982 rokopisni oddelek Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani.

Kdor bi si mislil, da po upokojitvi miruje in se vdaja lepotam gorenjske pokrajine (že dolga leta živi v Radovljici), bi se zelo motil. Znova in znova se oglaš v časopisu s svojimi literarnimi ocenami, poleg tega razmeroma pogosto prebirajo njegove kritične presoje na Radiu Ljubljana; zagotovo najpomembnejše delo paje urejevanje Finžgarjevega zbranega dela (v zbirki Zbrana dela slovenskih pesnikov in pisateljev): doslej je izšlo že 12 knjig. Iskrih misli, poln volje in moči, pripravljen vsak trenutek prijeti za pero, navdušen nad dobrim, ki se pojavi na slovenskem knjižnem trgu, na tekočem v slovstveni vedi, občudovalec naravnih lepot (zlasti Gorenjske) — to in še marsikaj spada h gradivu za temeljitejši portret našegajubilanta, o katerem smo trdno prepričani, da še dolgo ne bo odnehal. Razgibano in dokaj naporno službovanje mu je velikokratjemalo mir in zbranost za strokovno delo, vendar ni premagalo njegove strokovne vneme in ga ni moglo prisiliti, da bi se odrekel svojega prispevka k literanokritičnemu in literamozgodovinskemu pisanju.

Jubilantovih poskusov na leposlovnem področju ni bilo veliko, tako da v tem ni sledil starejšemu bratu Tonetu (1942) je bil ustreljen kot talec v Mauthausnu), ki gaje kot leposlovnega ustvarjalca predstavil France Koblar z izborom v knjigi **Kmet in stvari**, brat Jože paje uredil njegovo zbrano delo in ga z naslovom **Mladost na vasi** izdal leta 1971 pri založbi Borec. Pa vendar — čisto brez leposlovnih objav našjubilant ni, saj je med drugim leta 1954 izšla njegova daljša novela **Srečanje pod vrhom**.

Druga dejavnost, s katero se je ukvarjal le nekaj let, je bila gledališka kritika: v letih 1955-1957 je v Ljudski pravici, Ljubljanskem dnevniku in Glasu Gorenjske objavljaval ocene o predstavah jeseniškega polpoklicnega gledališča Tone Čufar (strnjeno je prikazal gledališko dejavnost v sestavku **Gledališka dejavnost na Jesenicah**, 1975). Z letom 1957 je začel prof. Šifrer kritično spremljati slovensko leposlovno produkcijo in od tedaj do danes je minilo približno petintrideset let, književnih ocen paje okrog 350. V posameznih obdobjih je sistematično ocenjeval slovenske novitete, in sicer v Naših razgledih, Naši sodobnosti oz. Sodobnosti m po letu 1982 v Književnih listih. Rezultat tega dela sta tudi dve knjigi slovstvenih kritik: **Literarna mnenja** (1968) m **Pisatelji in knjiice** (1988) Tako obsežen literarnokritični opus ima pri nas samo nekaj kritikov. V svoji kritični spremljavi je z razčlenitvijo skušal prodreti v jedro literarnega dela m ga osvetlit, z

idejno-sporočilne, kompozicijske in slogovne plati. V delih je iskal inovacije in hkrati posebnosti ter že znane lastnosti in jih z vrednostno sodbo uvrščal v razvojno verigo slovenske leposlovne besede. Pri tem je bil vedno načelen, dosleden in s tenkim poslušom za vrednote, kijih posamezna dela vsebujejo. S svojo kritiko si je prizadeval bralce opozoriti na značilnosti literarnih del in jih spodbuditi k njihovem branju. Trdil se je, da bi kar se da razvidno in razumljivo pisal, brez zapletenih in težko razumljivih miselnih in literarnoestetskih konstruktov. Ena od pomembnih odlik nj, g o v, g, kritičnega pisanja je jasnost in neposrednost mnenja. S svojim literarnokritičnim opusom

si je profesor Šifer zagotovil nedvoumno in nespregledljivo mesto v povojni slovenski slovstveni kritiki.

Poleg omenjenega je naš jubilar napisal vrsto obsežnejših analitičnih sestavkov, med katerimi se nekateri ukvarjajo s sodobnimi slovstvenimi pojavi in osebnostmi, vendar kljub temu niso brez literarnozgodovinskega pridiha. Sem bi uvrstili npr. tele razprave: **Podoba Toneta Šiferja, Ob smrti Ksaverja Meška, Jermanova podoba v Cankarjevi drami Hlapci, Socialni, zgodovinski in etični motivi v Bevkovih mladinskih povestih, Podoba Karla Grabeljške** idr. (Objavljal je v Jeziku in slovstvu, Sodobnosti, Snovanjih, v Otroku in knjigi idr.) Kot slavist pedagog je svoje bogate izkušnje in poglede predstavil v bolj didaktično obarvanih prispevkih v Jeziku in slovstvu, npr. **Seminarske metode dela pri pouku materinščine v gimnaziji, Slavistična ekskurzija po škofjeloškem področju, Od Škofje Loke proti Kranju**.

Med najpomembnejša literarnozgodovinska dejanja profesorja Šiferja vsekakor spadata monografija o **F. S. Finžgarju** (zbirka Znameniti Slovenci) in urejanje **Finžgarjevega zbranega dela**. V monografiji je zaokrožil podobo pripovednika in dramatika Finžgarja, pri čemer je jasno predstavil vso obsežnost in globino svojega poznavanja pisateljeve osebnosti in njegovega dela. Urejanje Finžgarjevega ZD pa mu je dalo možnost, da dodobra uveljavi svoje poznavanje različnih literarnozgodovinskih postopkov, ki jih pač zahteva edicija. Pri urejanju je pokazal popolno obvladanje gradiva ter smisel za natančnost, kombinacije in logično sklepanje. Dosedanjih dvanajst knjig je za to nesporen dokaz, še s tremi knjigami, kot jih napoveduje, pa se bo uvrstil med urednike Zbranih del z najobsežnejšimi opusi slovenskih klasikov.

Poleg tega je profesor Šifer uredil (ter opremil s spremno besedo in opombami) izbor Grabelj škovih del z naslovom **Velika vera, Finžgarjevo Izbrano mladinsko besedo** idr.

Skica zajubilarntov portret ne bi bila dovolj popolna, če ne bi omenjali njegovega delovanja na bibliotekarskem področju. Seveda so bila pomembna organizacijska dela, vendar paje po naši sodbi trajnejše tisto, kar je publicirano. Sem spadata: **Katalog rokopisov NUK v Ljubljani — Inventarizirano gradivo** (1980) in **Katalog rokopisov NUK v Ljubljani — Ms 1000 — Ms 1170** (1980), vredna navajanja pa sta vsekakor tudi sestavka **Slovensko rokopisno gradivo** (Zakladi NUK, 1982) in **Redki slovenski tiski** (Zakladi NUK, 1982). Navsezadnje kaže omeniti tudi to, da je v letih 1979-1985 urejal bibliotekarsko strokovno glasilo Knjižnica. Za svoj prispevek na bibliotekarskem področju je prejel Čopovo diplomu.

Tako smo preleteli več kot petinštirideset let jubilarntovega ustvarjalnega dela. Napisanega je resnično veliko in njegova navzočnost v slovenskem kulturnem in slovenističnem prostoru je dovolj opazna in pomembna. Niti v sedanosti niti v prihodnosti Šiferjevega opusa ne bo mogoče obiti. Na koncu jubilarntu povejmo, da nikakor ne sme utihniti, marveč mora delo nadaljevati. Zato mu tudi želimo še veliko zdravlja in ustvarjalne volje.

Gregor Kocijan

Pedagoška fakulteta v Ljubljani